

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxe Antonio Huizi Bereziartu

*Andoain,
Gipuzkoa
(1937)*

Aurkibidea

Biografia

Andoaingo Ubalategitxiki baserrian jaio zen, aitaren lantokitik gertu. Aita andoaindarra zuen eta Rezolako harrobian egiten zuen lan garai hartan. Ama, berriz, Alegikoa zen eta neskame zegoela ezagutu zuen bere aitak, gero Laborden lanean aritu bazen ere. Lau senidetan gazteena izan zen eta ama alargun gelditzean, gogotik ikasi zuten lan egiten. Etxeko lanetan oso txikitatik hasi eta gero Laborden aritu zen lanean familiako askorekin batera.

Zintak

AND-051

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-11-05
- **Iraupena:** 36 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

AND-053

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-11-08
- **Iraupena:** 68 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

AND-054

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-11-08
- **Iraupena:** 49 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Ubalategitxiki baserria

- **Erref:** AND-051/002

- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:02:41. **Bukatu:** 00:05:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Ubalategitxiki izena zuen beraien baserriak: izena nondik datorkion azaltzen du. Etxearen egitura nolakoa zen deskribatzen du. Urik ez zuten eduki etxean 1960ra arte.</p>

2. Familia aurrera ateratzeko baratzea eta Laborde

- **Erref:** AND-051/003
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:05:02. **Bukatu:** 00:07:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

1944ean aita hil zitzaien, eta familia aurrera ateratzeko gogor egin behar izan zuten lan. Ordurako anaia zaharrena Laborden zebilen lanean, eta gerora familiako gehienak sartu ziren hara. Amak ere Laborden egiten zuen lan, eta eguerdian etxera itzultzen zen umeari titia emateko.

3. Labordeko langileen profila

- **Erref:** AND-051/004
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:07:43. **Bukatu:** 00:08:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Laborden lan egiteko, herrikoa izan behar zen, eta euskalduna bazen hobeto.

4. Milagrosan eta La Sallen ikasitakoa

- **Erref:** AND-051/006
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:09:06. **Bukatu:** 00:10:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Escuela Milagrosan ikasi zuen 8 urtera arte; eta handik La Sallera joan zen ikastera. Garai hartan ez zuen asko ezagutzen herria, eskolatik etxerako bidea bakarrik egiten baitzuen.

5. Errazionamenduko janaria eta bestelako jeneroa

- **Erref:** AND-051/007
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:10:25. **Bukatu:** 00:12:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Errazionamendua zenean, Euxebiren dendara joaten ziren janari bila. Errazionamendutik kanpo erosi beharreko jeneroa Maximinorenean bilatzen zuten. Errazionamenduan zer jasotzen zuten aipatzen du.

6. Lurra lantzeko tresnak banan-banan

- **Erref:** AND-051/009
- **Iraupena:** 0:04:50. **Hasi:** 00:15:08. **Bukatu:** 00:19:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

<p>Ondoko baserrikoekin itulan aritzen zen Joxe Antonio. Lurra lantzeko zer tresna eta nola erabiltzen zituzten azaltzen du: hortza, besarea, alferra, karramarroa...</p>

7. Hesiaren erabilera

- **Erref:** AND-051/011
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:20:39. **Bukatu:** 00:21:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Hesia zertarako erabiltzen zen azaltzen du.

8. Artoaren inguruko auzolana

- **Erref:** AND-051/012
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:21:36. **Bukatu:** 00:24:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artoa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Lurra prestatzen zutenean, artoa ereiten zuten. Marka erabiltzen zuten horretarako. Artoa eskuz ereiten zuten, auzolanean. Giro ona izaten zen auzolanean, txiste-kontari aritzen ziren, gazta jaten zuten, eta iluntzera arte egiten zuten lan.</p>

9. Aulki txikiak auzolanean aritzeko

- **Erref:** AND-051/013
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:24:06. **Bukatu:** 00:25:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Auzolanean ari zirela, aulki txikietan esertzen ziren. Aulki txiki haien egitura nolakoa zen azaltzen du.

10. Pagotxa eta alpapa

- **Erref:** AND-051/014
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:25:24. **Bukatu:** 00:28:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

<p>Pagotxari hazia kentzen zioten hurrengo urtean berriro ereiteko. Haziak nola jasotzen zituzten azaltzen du. Udazkenean izaten zen lan hori. Alpapa izaten zen garai hartan, eta neska-laguntzeari buruzko adarjotzeetan aipatzen zuten.</p>

11. Garoa eta arto-hostoak lotarako

- **Erref:** AND-051/015
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:28:36. **Bukatu:** 00:30:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Pagotxa eta alpapaz gain, aziendak zer jaten zuen azaltzen du. Garai hartan, metak egiten ziren; garoa ganaduaren azpiak egiteko erabiltzen zuten. Artoaren hostoekin koltxoak egiten zituzten.

12. Umetako jolasak eta marroka

- **Erref:** AND-051/017
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:31:12. **Bukatu:** 00:33:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetan hainbat jolasetan aritzen ziren: gorde-gordeka, marroka, kurkuluska, kanikatan... Marroka nola jolasten zuten azaltzen du.

13. Arantzazu, Loiola eta San Migelera peregrinazioak

- **Erref:** AND-053/002
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:02:27. **Bukatu:** 00:05:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:

<p>Herriko emakume batek autobusak antolatzen zituen urtero Donostia, Arantzazu, Loiola edota San Migelera joateko. Gaztetan, Joxe Antonio bidaia horietara joan ohi zen.</p>

Transkripzioa

- Urrutina Donostia, ta Arantzazua, ta San Migelea, ta Loiola ta holaxe... Gainantzen hemen.

- Ta Donostia ta Loiola eta San Migelea-ta juten zinatenean, zerta?

- A, San Migelea, zea... eskursiyua... zea izaten zan, este... Arantzazua-ta joaten giñenian, pues e... erromeriya bezela. San Migelea San Migeletan joaten giñan eta gero Arantzazua´re igual, ta Loiola´re, berriz, Arantzazutik bueltakuan igual sartzen giñan Loiolan ta... hola. Bai. Danak ikusiz...

- Hoik gaztiak ziñatela?

- Bai, nahiko gaztiak, bai, nahiko gaztiak oandikan, oandik nahiko gaztiak. Gero ya ez, ya geo ya... pixkat... kaskaroitik atea giñanian ya biaje hoi gutxi eitten giñun ya. Hara, San Migelea bai, San Migelea zalia izandu naiz. Ta geo... Arantzazua joan gabe igual pasako nittun, pues, hogeitamar-berrogei bat urte igual. Ta arreba etorri zan Argentinatik eta harek joateko gogua zakala, eta iñor ez zitziola prestatzen eta esan nion: "Neonek emango zaittut". Eta nere emaztiakin, hirurok joan giñan eta ein genun egunpasa: Arantzazua joan, meza entzun, geo goitik beherakuan hango restaurantian bazkaldu eta gero bukatu genun Izaskunen. Izaskunen Ama Birjiña bada, harei´re bixita ein; han beste zerbezatzko bat hartu eta etxea.

- Bueno...!

- Egunpasa.

- Eta gaztetan, eskursiyuak nondikan, nondikan izaten zian?

- Hemen izaten zan, hemen izaten zan e... [Kontxa Ratxe], emakume bat, harek itten zittun, autobusa organizatzen zun harek. Eta harek organizatzen zun biagia eta denok geren motxiletan edo geren saretan-edo otorduak-eta hartu, bokadilluak eta erarik eta abar eta autobusian joaten giñan, goizian atea, goizian seitan, eta martxa! Ta iñular arte. Eta gero harekin rekorridua eiñez etortzen giñan.

- Ta Kontxa hura, zer zen?? Ze...??

- Hua zan, berez, andereñua, uste det, izandutakua... Baiño, hola, gustatzen zitzaion jendiai zeatu, peregrinaziyan, hola, Arantzazua ta San Migelea. Hoita zun zea haundiya, urtero-urtero itten zun harek biagia.

- Eta gazte kuadrillak juten ziñaten?

- E bai... Gaztiak... asko ez. Autobus batian joango zian igual dozena-erdi bat gazte, gaiñantzian ya o parejak, matrimoniyo gaztiak, zaharrak gehintxonetan, hola; gaztiak gutxi: dozena-erdin bat edo hola.
- Baiño zuek behintzat bai bazenuten...?
- Bai, bai, bai.

14. Azpikolako fruta-arbolak eta zerrategia

- **Erref:** AND-053/005
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:08:02. **Bukatu:** 00:09:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Auzoko Azpikola baserrian fruta-arbolak edukitzen zituen, eta punta-puntako fruta biltzen omen zuten. Mendia dena atera eta zerrategia jarri zuten. Bertako gizonak pinu-egurra zerratu eta arrain-kaxak egiten zituen.

15. Suertea edo lotea

- **Erref:** AND-053/006
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:09:28. **Bukatu:** 00:10:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Auzoko baserri bateko pinudia atera, pinu berria landatu eta lursaila lotetan banatu zuten. Suertea edo lotea esaten zitzaion terreno zati horri, eta hartzen zuenaren eginkizuna zen lur hura garbi edukitzea. Sail hartan sortzen zen belarra eta egurra lotea hartzen zuenaren erabilerarako izaten zen. Hango garo eta belarra txerrien azpiak egiteko erabiltzen zuten.

16. Pinudia garbitzea

- **Erref:** AND-053/007
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:10:44. **Bukatu:** 00:12:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Auzoko baserri bateko pinudia atera, pinu berria landatu eta lursaila lotetan banatu zuten. Joxe Antonioaren familiak sail bat hartu zen. Pinudia garbitzea: garoa, belarra... biltzea. Auzolanean egiten zuten belar moztea.

17. Oiloak, arrautzak eta eltzea

- **Erref:** AND-053/008
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:12:04. **Bukatu:** 00:13:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Oiloei eraztun bat jartzen zien hankan, bakoitzari bere numerazioarekin. Oilo kaiolak. Oilategian papertxo bat edukitzen zuten, eta apuntatzen joaten ziren zeinek egiten zuen arrautza. Arrautza gutxien egiten zuen oiloa, eltzera.

18. Oiloen jatekoa

- **Erref:** AND-053/009
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:13:31. **Bukatu:** 00:14:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Oiloen jatekoa nola prestatzen zuten kontatzen du.

19. "Letxera", arrautzak kontserbatzeko

- **Erref:** AND-053/010
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:14:47. **Bukatu:** 00:16:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Karobiak eta elurzuloak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Arrautzak nola kontserbatzen zituzten azaltzen du. Ontzi bat "letxerakin" (kare biziari ura bota eta handik sortzen den masa) betetzen zuten, eta arrautzak karetan sartzen zituzten. Arrautzei markak egiten zizkien noizkoak ziren jakiteko. Etxeak zuritzeko ere erabiltzen zen "letxera". Ubalategitxiki baserritik gertu zegoen karobia.

20. Txerrikia

- **Erref:** AND-053/011
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:16:42. **Bukatu:** 00:17:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Txerrikia gazi-kutxan gordetzen zuten. Txerrikia gazi-kutxatik ateratakoan, piper-hautsa eman eta lehortzen jartzen zen zintzilik.

21. Txorizoak eta solomoa

- **Erref:** AND-053/012
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:17:30. **Bukatu:** 00:18:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Txorizoak eta solomoa tina batean gordetzen zituzten, olio eta sebotan.

22. Gari-jotzea, Alegian

- **Erref:** AND-053/013
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:18:10. **Bukatu:** 00:20:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Joxe Antonioren ama Alegiakoa zen. Hango senideen baserrian gari-jotzen ibilia da auzolanean. Gari-jotzea eskuz: gari-sorta losaren kontra jo behar izaten zen. Bahea. Gari-jotzeko makinaren funtzionamendua.

23. Ubalategiko garia

- **Erref:** AND-053/014
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:20:23. **Bukatu:** 00:21:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Ubalategitxikin ez zuten garirik lantzen, baina auzoko Ubalategin bai. Ez zuten gari asko egiten, ordea. Garia eta patata alondegian entregatu behar izaten zen.

24. Ogia

- **Erref:** AND-053/015
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:21:13. **Bukatu:** 00:21:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Auzoko Ubalategi baserrian ogia nola egiten zuten kontatzen du.

25. Sendabelarrak

- **Erref:** AND-053/016
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:21:46. **Bukatu:** 00:23:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Joxe Antonioren amak enplastuak egiten zituen zauriak sendatu eta "bixikiak" (bekatxoak) kentzeko. Joxe Antoniok biltzen zituen sendabelarrak: belar beltza (emea), zaingorria, ilarrondokoa, pasmo-belarra eta berbena.

26. Belar beltza

- **Erref:** AND-053/017
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:23:05. **Bukatu:** 00:24:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Belar beltz arra edo emea izan daiteke: bakoitzaren ezaugarriak aipatzen ditu. Ultzerak eta barizeak sendatzeko ibili ohi zuten belar beltz emea.

27. Etxean egindako ukendua

- **Erref:** AND-053/019
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:24:36. **Bukatu:** 00:25:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Belar beltza (emea), zaingorria, ilarrondokoa, pasmo-belarra eta berbena egosi, eta olio, argizaria, txokolate beltza eta ardoa botatzen zitzaizkien. Dena nahastu eta pasta egin ondoren, puregailuan pasatzen zen. Gaiztotutako ebakietan, "bixietan" (bekatxoetan)... emateko izaten zen ukendu hori.

28. Zaingorria eta ilarrondokoa

- **Erref:** AND-053/020
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:25:25. **Bukatu:** 00:25:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Zaingorria eta ilarrondokoa nolako belarrak diren azaltzen du.

29. Pasma-belarra

- **Erref:** AND-053/022
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:26:13. **Bukatu:** 00:26:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Pasma-belarra gari eta bide ondoetan ateratzen den belarra da. Pasma-belarrak laranja koloreko lore txiki bat izaten du. Pasma-belarrarekin egindako infusiek infekzioak kentzen dituzte.

30. Berbena-belarra

- **Erref:** AND-053/023
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:26:51. **Bukatu:** 00:27:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Berbena-belarra nolakoa den azaltzen du. Neguan galdu eta udaberrian ateratzen den landarea da. Katarroa sendatu eta birikak garbitzeko, berbena infusioak eta enplastoak.

31. Milorria eta intsusa

- **Erref:** AND-053/025
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:27:31. **Bukatu:** 00:28:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika

Laburpena:

Milorria garo ondoetan ateratzen da. Nolakoa den azaltzen du. Landare hori intsusarekin lehortu eta katarroa sendatzeko erabiltzen zituen Joxe Antonioren amonak. Amonari berorika hitz egiten zion.

32. Negu partean landareak biltzeko zailtasuna

- **Erref:** AND-053/026
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:28:52. **Bukatu:** 00:29:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Belar beltza (emea), zaingorria, ilarrondokoa, pasmo-belarra eta berbena berde daudela prestatzen da ukendua. Negu partean gaizki ibiltzen zen landareak biltzeko. Horregatik, udaberrian landareak bildu eta ukenduak poteetan jasotzen zituzten.

33. Ilarrondokoaren tuberkulua

- **Erref:** AND-053/027
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:29:55. **Bukatu:** 00:30:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Ilarrondokorik gabe geldituz gero, haren sustraia bilatu eta hostoaren ordeztuberkulua erabiltzen zuten ukenduak egiteko. Ilarrondokoaren tuberkuluak esne antzeko bat izaten du, eta hatzetan azkura eragiten du.

34. Xaboi, tipula eta olio ukendua

- **Erref:** AND-053/029
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:31:32. **Bukatu:** 00:32:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Xaboa, tipula eta olioarekin egindako ukendua. Bestelakorik eskura ezean, asko goxatzen zuen ukendu horrek. Zaurien kasuan, enplastoa erabiltzen zuten. Tipulak barruko zikina ateratzen du.

35. Ebaki-belarra

- **Erref:** AND-053/030
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:32:16. **Bukatu:** 00:33:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Ebaki eta azaleko zauriak sendatzeko, ebaki-belarra. Nolako landarea den azaltzen du. Eskolako mutil bati zauri bat ebaki-belarrarekin sendatu zion. Ebaki-belarra eta erromeroa landatuta izaten zituzten.

36. Sendabelarrak biltzea

- **Erref:** AND-053/032

- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:34:23. **Bukatu:** 00:35:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Intsusaren lorea biltzerako garaian, itzalean zegoena hartu behar izaten zen. Pasma-belarra soroetan biltzen zuten.

37. Txitxare-belarra

- **Erref:** AND-053/034
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:35:57. **Bukatu:** 00:36:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Txitxare-belarra nolakoa den azaltzen du. Txitxare-belarraren ura erabiltzen da txitxareen kontra.

38. Kukutxeztularentzako jarabea

- **Erref:** AND-053/035
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:36:48. **Bukatu:** 00:37:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Korostiaren azalaren eta egurraren arteko mintza, karakolak, ardoa eta beste osagai batzuekin kukutxeztularentzako jarabea egiten zuen Joxe Antonioren amak.

39. Umetako jolasak eta denbora-pasak

- **Erref:** AND-053/039
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:38:47. **Bukatu:** 00:40:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Ubalategitxiki kale-etxe inguruak nolakoak ziren azaltzen du. Ume garaiko jolasak: gorde-gordeka, txorro-morroka, marroka, kaniketan, painolitozka, makilak lurrera bota eta zutik gelditu behar zuten...

40. Trontzerra

- **Erref:** AND-053/040
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:40:52. **Bukatu:** 00:42:09

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Egurra mozteko, eskuzerra erabiltzen zuen. Gero, anaiak trontzerra erosi zuen. Trontzerra egurra mozteko aproposagoa.

41. Lehenengo arotz lanak: arrain-kaxak

- **Erref:** AND-053/041
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:42:09. **Bukatu:** 00:44:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

12 urte inguru zituela hasi zen lehenengo arotz lana egiten. Arrain-kaxak egiten hasi zen.

42. 14 urte egin aurretik lanean hasi

- **Erref:** AND-053/042
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:44:01. **Bukatu:** 00:45:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

La Salle ikastetxean egindako ikasturteak. 14 urte behar ziren lanean hasteko, baina ama, anaia eta arreba Labordeneko lantegian aritzen ziren lanean, eta 14 urte bete gabe zituela Joxe Antonio ere lanerako hartu zuten. Lau hilabete eta erdian kotizatu gabe egon zen artean 14 urte bete gabe zituelako.

43. Labordeko lanbide-eskola

- **Erref:** AND-053/043
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:45:37. **Bukatu:** 00:48:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Labordeko lanbide-eskolan lau urte egin zituen. Ikasturte bakoitzean zer ikasgai zituzten aipatzen du.

44. Arotza burdin lanean "desesperatu"

- **Erref:** AND-053/044
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:48:02. **Bukatu:** 00:50:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

Labordeko lantegian linan aritu zen aurreneko urtean. Bigarren urtean, arotz lanbidea ikasi nahi zuela esan zuen eskolan. 17 urte egin zituen lantegian, horietatik bi tornuan pasatu zituen: aroztegia kendu egin baitzuten lantegitik. Ez zen gustora ibili burdin lanean.

45. Aroztegia muntatu

- **Erref:** AND-053/045
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:50:30. **Bukatu:** 00:51:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Joxe Antonio arotza izan arren, Labordenean egin zituen azken bi urteak tornuan egin zituen. Ez zegoen gustura, eta bere aroztegia muntatu zuen lana utzi aurretik.

46. Soldaduskan, aroztegian

- **Erref:** AND-053/046
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:51:43. **Bukatu:** 00:53:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Soldaduskan aroztegian destinatuta egon zen. Ordurako, lantegitik ateratzeko burutazioa zeukan.

47. Lana "destajuan" hartzen hasi

- **Erref:** AND-053/047
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:53:01. **Bukatu:** 00:55:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Soldaduskara joaterako, Labordeneko lanorduetatik aparte eta Amuebladora de Groserako armairuak egiten hasia zen. Lehenengo aldian, sukaldeko bost armairu muntatu zituen. Egunean, 12 ordu egiten zituen lana. Bost armairu muntatzeagatik 300 pezeta eman zizkioten. Labordenean zenbat irabazten zuen aipatzen du.

48. Soldaduskako kontuak

- **Erref:** AND-053/048
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:55:58. **Bukatu:** 00:57:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Soldaduskan egindako arotz lanak: komandantearentzako altzariak. Komandantearen kotxe ofizialean ibili zeneko pasadizoa. Soldaduskan piztu zitzaion arotz lanetan bere kontura hasteko gogoia.

49. Arotz lanak

- **Erref:** AND-053/049
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:57:32. **Bukatu:** 00:59:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Aroztegian bere kontura hasi zenean zer lan egiten zituen kontatzen du: leihoak, ateak, tarimak... Gero, pixkanaka, altzariak egitera dedikatu zen.

50. Pago-egurra

- **Erref:** AND-054/002
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:01:19. **Bukatu:** 00:02:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Pagoa uretan egonda, gehiena irauten du egurra omen da. Uretatik atera eta sartuz ibiliz gero, segituan usteltzen da. Donostian, Amara Berri inguruan, zingirak ziren lehen. Pago enborrak bota eta haien gainean eraiki ziren hango etxeak.

51. Busti-lehorrerako egurra

- **Erref:** AND-054/004
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:02:41. **Bukatu:** 00:04:33

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Kanporako, busti-lehorrerako, onak diren egurrak: gaztaina, akazia... Garai batean, gaztainaren egurra erabiltzen zen leiho eta leihatiletik egiteko. Barnizatzea. Egurraren mantenimendurako produktuak.

52. Egurraren gaitzak

- **Erref:** AND-054/006
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:04:51. **Bukatu:** 00:06:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Egurraren gaitzak: karkoma (arra), pipia... Eroritako arbolei egiten zaie gehienez karkoma. Zuhaitzek azalaren eta giharren artean "albura" (zuritasuna) izaten dute: pipiak hori segituan jotzen du; horregatik, kendu egin behar izaten zaio.

53. Egurra ebakitzea

- **Erref:** AND-054/007
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:06:39. **Bukatu:** 00:07:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Egurra mozterako garaian nola zerratu behar den azaltzen du Joxe Antoniok. Enborra puntatik moztzen hastea komeni izaten da.

54. Egurra nondik ekartzen zuen

- **Erref:** AND-054/009
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:08:15. **Bukatu:** 00:08:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Aroztegirako egurra nondik ekartzen zuen aipatzen du: Molera, Lasa y Lekunberri, Aserradoras de Lezo eta Maderas Portu.

55. Arotzeria: eskuzko erremintak

- **Erref:** AND-054/010
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:08:58. **Bukatu:** 00:12:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Joxe Antonioren garairako, arotz langintzan tresna elektrikoak erabiltzen ziren. Arotz lanerako eskuzko erreminten izenak: biribilgina, matxinbratua, ginbeleta, tatulua, garlopa, zepiloa, mazoa, trintxa, eskuzerra, gubia, raspa...

56. Arotzeria: lixak ("lijak")

- **Erref:** AND-054/011
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:12:20. **Bukatu:** 00:14:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Lixa motei eta haien numerazioei buruzko azalpenak ematen ditu Joxe Antoniok.

57. Egur-begiak

- **Erref:** AND-054/013
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:17:41. **Bukatu:** 00:18:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Arotz langintzari buruzko azalpenak. Kanpora egindako egur-begiak tapatzeko onena: trebea izanez gero, antzeko egur zati batekin eta kola pixka batekin zuloa betetzea.

58. Zerrautsarekin egindako masak

- **Erref:** AND-054/014
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:18:18. **Bukatu:** 00:20:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Arotz langintzari buruzko azalpenak. Egur-begiak. Zerrautsarekin egindako masei buruz hitz egiten du.

59. Dotrina bakarrik euskaraz

- **Erref:** AND-054/017
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:26:31. **Bukatu:** 00:27:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>Etxean euskaraz hitz egiten zuen gurasoekin. Eskolan, dotrina bakarrik ematen zuten euskaraz. Eskola denboran, zaila egin zitzaion erdara ikastea.</p>

60. Euskara herrian

- **Erref:** AND-054/018
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:27:54. **Bukatu:** 00:29:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Joxe Antonio umea zela, euskaraz hitz egiten zuen gehiengoak Andoainen. Herriko giroa nolakoa zen azaltzen du. Eskolan, dotrina bakarrik ematen zuten euskaraz.</p>

61. Berorika, zuka eta hika

- **Erref:** AND-054/019
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:29:14. **Bukatu:** 00:30:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Gurasoei, berorika hitz egiten zien. Anaia zahararri, zuka. Eta bi arrebei, berriz, hika. Behin adin batetik aurrera, anaiarekin hika egiten hasi zen: anaiarekin adin tarte handia zuen. Apaizari, medikuari, maisuari eta alkateari berorika egin behar izaten zitzairen.

62. Amonak oilaskoak zikiratu

- **Erref:** AND-054/024
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:35:11. **Bukatu:** 00:37:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Joxe Antonioren amonak oilaskoak zikiratzen zituen, kapoiak egiteko. Etxeko oilaskoez gain, beste etxeetako oilaskoak ere eramaten zizkioten zikira zitzan. Amonak oilaskoak nola zikiratzen zituen azaltzen du. Etxeko nagusiari errenta ordaintzean, kapoiak ematen zitzaizkion.

63. Neosaton

- **Erref:** AND-054/025
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:37:28. **Bukatu:** 00:38:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Denborarekin, oilaskoak zikiratzeko Neosaton pastilak erabiltzen hasi ziren. Oilaskoari lepoan ebaki txiki bat egin eta handik bi pastila sartu behar izaten zitzaizkion. Jesus Okiñena albaitariarengana joan behar izaten zuen Joxe Antoniok pastila horien bila.

64. "Kriadillak"

- **Erref:** AND-054/027
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:39:03. **Bukatu:** 00:40:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Oilaskoak zikiratuta, haren "kriadillak" frijituta jaten zituzten. Jateko kontuak aipatzen ditu: taloa, artoa, "boniatoa" (batata)...

65. Etxean, "guardagujas"

- **Erref:** AND-054/029
- **Iraupena:** 0:04:01. **Hasi:** 00:41:02. **Bukatu:** 00:45:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Mutil kozkorretan egindako gaiztakeria. Auzoko mutil batekin harrobi inguruan zebilela, tranbiaren orratzak mugitu zituztenekoa kontatzen du. Tranbia bere bidetik atera zen. Anaiak harrapatu eta bronka bota zion. Orduz geroztik, etxean "guardagujas" esaten zioten.

66. Gabarran, Venezian bezala

- **Erref:** AND-054/030
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:45:03. **Bukatu:** 00:48:14

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Udara batean, ibaian anaiaren gabarran zebilen lagun batekin. Dotore jantzitako bi neskak ontzian ibiliko al zituzten galdetu zien, eta Joxe Antoniok eta lagunak baietz. Halako batean, ura gutxitu eta lohi artean gelditu ziren trabatuta. Neskek lohi artetik atera behar izan zuten haserre.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-09

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com